

G A Z E T A

Wielkiego

Xięstwa

P O Z N A Ń S K I E G O.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *Assessor Raabski.*

N° 92. — W Srodę dnia 17. Listopada 1830.

Wiadomości kraiove.

Z Berlina, dnia 14. Listopada.

Przejechał tędy *C. Rossyiski Kamerjunker* i Sekretarz legacyi od poselstwa przy Król. Niderlandzkim dworze, Xiążę Galicyzn, wysłany gońcem z Hagi do Petersburga.

Król. Sardyński nadzwyczajny Posel i pełnomocny Minister przy tutejszym dworze, *Chevalier de Brème*, przyjechał tu z Lipska.

Z Reichenbach, dnia 1. Listopada.

Wyszło tu następujące publiczne obwieszczenie:

„Królewska Prześwietna Regencya w Wrocławiu powzięła z sprawiedliwym wstrętem wiadomość o haniebnéj odezwie, którą zbrodnicza ręka w nocy z 23. na 24. Października f. b. publicznie w Langenbielau przylepiła. Obowiązkiem jest każdego, przykładać się wszelkimi sposobami do wykrycia zbrodniarza,

a w poleceniu Prześwietnéj Regencyi temu, coby wskazał autora rzeczonéj odezwy, tak, iżby mógł być pociągnięty do prawnej indagacyi i kary, zapewnia się, przy zataieniu nazwiska, 200 Talarów nagrody. *Reichenbach*, dnia 1. Listopada 1830.

Czirn Tervitz, Król. Tajny Radzca Regencyiny w poleceniu Król. Prześw. Regencyi w Wrocławiu.“

~~~~~

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Z Paryża, dnia 4. Listopada.

N. Król przyjmował wczora po kolei na prywatne posłuchania: Marszałka *Maison*, Hrabie *Montalivet*, Posła północnéj Ameryki, Admirala *Rigny* (to posłuchanie trwało

bliście 2 godziny) i Dyrektora mennicy, który mu przelożył nowe monety złote i srebrne z jego wizerunkiem.

Pan Serrurier, Szef pierwszý Dyrekcyi Ministerstwa spraw zagranicznych, mianowany jest Posłem przy rządzie Zjed. Stanów północný Ameryki.

Wczora o godzinie 1., zgromadziła się Izba Deputowanych, jednakże niebardzo licznie; nowoobrani Deputowani zajęli miejsca na lewým stronie; Pan B. Delessert zabrał krzesło prezeskie jako Wice - Prezydent. Gdy Izba przystępowała do mianowania biur swoich, wszedł Pan Guizot i został zaraz otoczony od winszujących mu szczęścia Deputowanych. Podczas udawania się do biur swoich, wszczęła się rozmowa między PP. Kaź. Pèrier, Louis i Guizot, z którymi, iak się zdawało, bardzo byli ucieszeni. O godzinie 3. powrócili Deputowani, i nowi Ministrowie zasiedli swe miejsca. Zaczęło się sprawdzanie pełnomocnictw. Jeden z nowych Deputowanych, Pan Voyer Argenson, chciał przepisaną przysięgę tylko z zastrzeżeniem „postępow opinii publicznej lub zmienić się mogący woli samowładnego ludu“ wykonać. Pan Dupin starszy zmył mu nálezycie głowę, nic to jednak niepomogło, aż dopiero przewidując, iż pomimo pełnomocnictwa samowładnego ludu, czeka go oddalenie z Izby, wykonał słowo w słowo żadaną przysięgę. — Pan Lafitte miał mowę pożegnawczą i dziękczynną jako były Prezes Izby. Aby obrąć nowego Prezesa niebyła Izba kompletną.

General Semelè przybył dnia 30. Października do Strasburga. Courrier du Bas-Rhin zapewnia, iż jest w ważne pełnomocnictwa opatrzony.

Wiele z tutejszych dzienników udziela już swoje zdanie o nowém Ministerjum. „Czyż — mówi między innymi National — uczyniony wybór, owoc tak długich i trudnych narad, nada Izbie nowe życie? Pozyskaż większość głosów? Nikt niemoże w téj chwili odpowiedzieć na te pytania; ale oczekiwać tego można, że Izba uzna się za dotkniętą i rościć będzie wielkie pretensye. Czaszkowe wybory mało zmieniły istotę téj. Ministerjum będzie musiało walczyć razem

z przyjaciółmi Pana Broglie i Guizota i z tymi, którzy postanowili wspierać stronnictwo P. Perier i Molé. Stémwszystkiem w Izbie znajduje się wielka liczba mężów, którzy do żadnego stronnictwa nienależą i z przywiązania do spokoyności, i porządku, chętnie się z rządem łączą. Żeby zaś ci w Prezesie rady — mężu, który z wszystkich Francuzów nawięcejby w zmianie rządu stracił — upatrywali przyjaciela anarchii, ani pomyśleć można“ i t. d. — Goniec francuzki tak się wyraża: „Pomimo wszelkich intryg, opuściliśmy nareszcie stanowisko, które dla nas mogło być bardzo zgnubnem, nastąpiła widoczna poprawa składu Ministerjum. Ciesząc się z téj zmiany, dalecy jesteśmy od mniemania, że przeto wszystkie niedogodności położenia naszego natychmiast uprzątnione zostaną, że handel jakoby laską czarodziejską ożywionym będzie, że niechęci znikną, a zaufanie wróci. Ale przecież jakaś nadzieia lepszej przyszłości istnieje, a to już jest niezapreczenie ważną korzyścią. Po błędach przez przeszłe Ministerjum popełnionych, należało mieć mniej dumy jak przywiązania do oyczyzny, aby urząd Ministra przyjąć. Nieoczekujemyż tedy po nowém Ministerjum zanadto wiele, ani téż tego wymagamy. Trzeba je z początku wspierać, pozwolić mu czasu, aby się utwierdziło i pierwsze zawady uprzątnęło. Dopiero wtedy, jak się z swoim położeniem zupełnie pozna, wymagać będzie można, ażeby uściło nadzieie, do jakich naród jest po nim upoważnionym. Ministerjum, utworzone przez wpływ przyjaciół Lafayetta, Panów Dupont i Lafitte, liczy pomiędzy sobą męża, który się przez 15 lat najkorzystniej zawodowi obrońcy poświęcał. Przy darze wymowy posiada P. Merilhou odwęgę, stałość w zasadach, prostą, poczciwą duszę; te przymioty ziednały mu szacunek P. Dupont. Hrabia Montalivet należy do nowój generacyi. W świetnem położeniu swoim mógł się zawsze tego spodziewać, że kiedyś w spokoyniejszych dniach dostanie się do stępu rządu. Jeżeli zaś teraz już, w czasach burz politycznych, które niejednego statystę zgubiły, wziął na siebie ciężar, który zaledwie młode jego barki podnieść zdoła, —

zał się zapytał gabinetu madryckiego, czyli jest w stanie wystawić na przyszłą wiosnę 80,000 ludzi, skoroby Anglia zobowiązała się wziąć na siebie całe ich uzbrojenie; General Bourmont miałby otrzymać dowództwo téj armii, któręby było przeznaczaniem, pociągnąć ku granicy francuzkię. Prócz tego miałaby Hiszpania wystawić na jesień wojsko odwodowe z 50,000 ludzi. Dano odpowiedź, iż Hiszpania może w przeciągu dwóch miesięcy 80,000 ludzi wystawić.“

Z dnia 5. Listopada.

Monitor dzisiejszy donosi, iż Król onegdaj odebrał nowe listy wierzitelne z rąk Posła północno-amerykańskiego Pana Rives, a dnia 29. z. m. z rąk Toskańskiego Ministra Rezydenta, Pana Berlinghieri.

Król, w towarzystwie Generała Lafayette i Marszałka Gérard, rozdawał wczora deputacyom czterech legii gwardyi narodowę obwođu Paryzkiego, 29 chorągwi. Potém przeciągnęły przed Królem deputacye powtarzając okrzyk: Niech żyje Król!

Królewskiem postanowieniem z d. 4. m. b., kontrasygnowaném przez Pana Laffitte, został Radzca Stanu i Deputowany Pan Thiers, Podsekretarzem Stanu w wydziale finansów mianowany.

Onegdaj wieczor przyjmował Król Nuncyusza, a potém Pana K. Pèrier. Wczora pracował on po kolei z Panami Laffitte, Sebastiani, Gérard i Maison.

X. Następcą tronu wyjeżdża w przyszłą niedzielę przez Orleans, Moulins i Lugdun do Grenoble, dla odbycia w tych miastach przeglądu gwardyi narodowę.

Pan Girod podziękował za prefektostwo policji.

Na wniosek Pana Bernard, odłożyła Izba Deputowanych mianowanie nowego Prezesa do następnego czwartku, aby uniknąć zarzutu, iż podobne wybory uskutecznią w tak nieliczném zebraniu.

Konstytucyoniści tak się względem mowy Króla Angielskiego wyraża: „Dwa główne punkta uderzają w téj mowie: doniesienie o wkrótce nastąpić mającém uznaniu Don Miguela i wmięszaniu się do spraw Hollandyi w porozumieniu z Sprzymierzeńcami An-

glii. Dwa te punkta bardzo zaprzatają umysły; staraią się dociec, jakieby ztąd wyniknąć mogły skutki dla powszechnego pokoju. Co do wmięszania się w interes Belgijskie, nie wyrażono się bynajmnię o sposobie, w jakimby to nastąpić miało, a zatém można w tym względzie tylko domysły tworzyć. Jeżeli wmięszanie się nastąpi w porozumieniu z Francją, tedy mamy nadzieję, iż będzie ściśle moralném, iż niepodległość belgicka niebędzie tkniętą, i że ludowi zostawiona będzie wolność urzędzenia swoich interesów. Ten jest jedyny środek utrzymania pokoju w Europie.“

Dowódzca 11go okręgu wojskowego żalił się przed Wice-Królem Nawarcy, iż wojsko hiszpańskie ścigając konstytucyonistów hiszpańskich, wpadło na grunt francuzki i oświadczył mu, że jeżeliby takie zgwałcenie granicy raz jeszcze nastąpiło, wojsko francuzkie odebrałoby rozkaz, ażeby gwałt gwałtem odparto.

Zapewniają, iż Hrabia Ofalia, Poseł hiszpański przy naszym dworze, podał zażalenie, że rząd francuzki cierpi organizowanie oddziału ochotników francuzkich, w zamiarze wspierania planów wychodzców hiszpańskich.

Niemamy jeszcze wiadomości o losie Miny. Odważył on się, postąpić aż do Tolozy, lecz dla wstretu mieszkańców niemógł do nię wciągnąć.

Dnia 22. z. m. umarł w Madrycie Infant Don Eduardo, wtory syn Infanta Francisco.

Galotti przybył na Sycylijskim brygu do Korsyki. (Został więc wydanym.)

Piszą z Nauplion, iż rząd grecki kazał oddać twierdzę Karabuzę na wyspie Kandyi flotom trzech mocarstw sprzymierzonych.

Z dnia 6. Listopada

Pan Kaz. Perier miał wczora półtoragodzinne posłuchanie u Króla. Potém pracował Monarcha z Ministrami woyny i spr. wewn.

Wczora przed południem naradzali się wszyscy Ministrowie u Pana Lafitte.

Na wczorayszém posiedzeniu Izby Deputowanych, czytał P. J. Lefebvre raport kommissyiny względem ostatecznego zamknięcia rachunków za rok etatowy 1828. Na tém po-

sędzeniu oświadczył Pan Mauguin, iż za 8 dni żądać będzie od Ministrów wyjaśnień względem mowy Króla Angielskiego, przy otwarciu Parlamentu. Natychmiast wszedł Minister marynarki na mównicę i zabrał głos w następujących wyrazach: „Ministeryum będzie zawsze niebawnie udzielać Izbie wszelkich wyjaśnień, jakich spokojność i godność kraju wymagać będzie; poczytuie się za szczęśliwe, iż może donieść, iż nam wszystko spokojną zwiastuje przyszłość; iż dokument (mowa Króla Angielskiego), o którym nadmieniono z téj mownicy, jest zaspakajającym we względzie pokoju Europy; iż nie ma żadnego dyplomatycznego zawikłania, któreby mogło kazać się lękać nadwergężenia tego pokoju; i że Król Francuzowy utrzyma zawsze znaczenie, jakie przynależły narodowi, którym ma szczęście rządzić.“ Oświadczenie to przyjęto z powszechnym oklaskiem i solwowano sessyą o godzinie 5.

Temps uważa: „Terazniejsza kryzys na giełdzie nastęrcza nowemu Ministrowi finansów wyborną sposobność, dania dowodu swojej zręczności i usprawiedliwienia zaufania, które jest do osoby jego przywiązane! Zniżenie kursu papierów nie jest rezultatem jego wyniesienia na Ministra, lecz może rezultatem jego związków. Czas ieszcze, naprawić tę pierwszą klęskę wyraźniejszym wyznaniem wiary, od złożonego w dniu 3. m. b.“

Z Tulonu donoszą pod d. 31. Października: „Dwanaście statków odchodzi dziś do Algieru, skąd wojsko na nich do Francji powróci. Płyną tam także okręty parowe „le Commerce du Havre“ i „le Nageur“ dla odbywania służby nabrzeżney. Organizowanie wojska arabskiego szybko się w Algierze uskutecznia, dwa bataliony, ogółem 1100 ludzi liczące, już są ubrane. Wielu podoficerów armii weszło z wyższym stopniem do tego wojska.“

Depesza telegraficzna z Bajonny d. 2. m. b. potwierdza wiadomość o klęsce Generała Miiby i o jego w kray francuzki powrocie, po dwudzienném błakaniu się między górami. Szczątki jego wojska, może 100 ludzi, poszły w rozsypkę. Niektórzy poszli do Mauleon, inni chcą się połączyć z oddziałem Pułownika Valdez, który się zbiera znowu nad uściem rzek Adour i Gave,

U tutejszego księgarza Ladvocat, wyszło w tych dniach pisemko p. tyt.: „Memoire justificatif du maréchal Marmont, duc de Raguse.“

Dwieście oficerów staréj armii zgromadziło się onegdaj, dla ułożenia petycyi do Izby Deputowanych, w której dopraszają się o cofnięcie ustawy, przez którą wszystkie r. 1815. ogłoszone w armii nominacye uchylone zostały.

Mnóstwo robotników bez chleba, opuszcza stolicę, powracając do swych domów; inni wchodzą do wojska.

H i s z p a n i a.

Z Madrytu, dnia 26. Października.

Chcąc oznaczyć aktem dobroczynności urodzenie swéj Infantki, wydał Król przebaczenie dla wszystkich za mniejsze zbrodnie uwięzionych osób.

Podług naszéj Gacety panuje w pogranicznych prowincyach powszechny zapal przeciw wychodzcóm. Wszyscy mieszkańcy biorą się przeciw nim do broni. Prowincya Alava, dowiedziawszy się o naysćiu kraju, wysłała niebawnie 8 kompanii pod rozkazami Don V. Verastegin. Pomieniony dziennik zawiera także, w dowód powyższego twierdzenia, kilka wydanych w Nawarze i Biskai odezów przeciw powstańcom. Król podziękował Stanom Prowincyalnym w liście z d. 19. m. b. za wierność i usiłowania w odparciu postanońców. List ten kontrasygnował Zambrano.

Hrabia Espanna kazał niedawno rozstrzelać 6 oficerów od iednego w Katalonii garnizonującego pułku.

A n g l i a.

Z Londynu, dnia 3. Listopada.

Książę Oranii przybył tu dziś na Rotterdamskim okręcie parowym.

Książna Berry mieszka tu w małym prywatnym domu na wschodniéj stronie Montague-Square.

Wspominając o zamierzonym uznaniu Don Miguela tak się Spectator wyraża: „Zadziwiać to w rzeczy saméj musi, iż właśnie

ofaruujemy nasze uznanie w chwili, podług nadchodzących tu z Portugalii doniesień, kiedy rząd Don Miguela bliskim jest upadku. Jeżeli mieliśmy słuszną, niemieszając się, aby go zrzucić, niemamy też pewnie słusznego powodu, aby go utrzymać na nogach, kiedy upada.“

Zaburzenia w Kent najgroźniejszą przybrały postać.

Z dnia 5. Listopada.

Wczora wieczor odjechał Xiążę Cambridge do Hannoveru.

Xiążę Oranii odbywa swe czynności na piśmie i ustnie z Xiążęciem Wellingtonem.

Onegdy gdy w Izbie niższej zdawano sprawę względem adresu podziękowania, chcieli ieszcze niektórzy członkowie zrobić dodatki do niego, lecz się to nieudało.

Wydarżające się często podpalania posunęły się już niestety do Sussex.

Szalone wybuchy pospółstwa przeciw nowym policyi wciąż trwają. Nowy Minister spraw wewnętrznych we Francyi Pan Montalivet, jesto syn Ministra tegoż nazwiska za Napoleona. Ma on dopiero 29 lat.

Goniec powiada: „Słychać, iż pierwsza obrada względem stanu Niderlandów wczora się odbyła. Mieli się na nię znajdować Posłowie wszystkich mocarstw, wyjąwszy Pośła Niderlandzkiego, Barona Falck, któremu słabość zdrowia niepozwoiliła być przytożnym.“

Tego rana nadeszły depesze Lorda Héitesbury z Petersburga dnia 20. z. m.

Z dnia 6. Listopada.

Wczora w Izbie niższej znalazł P. O'Connell powód uzalania się w nieprzywoitych wyrazach na niedoleżność, jak powiedział, naszego gabinetu. Pan Croker oświadczył na to, że jeżeli Panowie mieli w tym guście coś do powiedzenia, powinni to byli umieścić w adresie podziękowania, który przecież przepuścili. Pan Hobhouse reklamował wolność mówienia w Izbie (okłask) i powiedział, iż mowa Króla bardzo zraziła publiczność, że należy przedsięwziąć wsteczne kroki, gdyż lud niecierpi mieszania się w interesa Niderlandzkie, i że kraj niebędzie wspierał opróchniałego systematu.

Sir R. Peel odpowiedział na uczynione mu zapytanie, iż niebędzie podanym wniosek o wyznaczenie Kommissyi do roztrząśnienia nędzy kraiu, lecz że sami Ministrowie przełożą środki w celu przyniesienia największej, ile można, ulgi ludowi.

Sun zawiera: „Dowiadujemy się, iż rozpoczęte przez nasz rząd układy względem uspokojenia Belgium są w najlepszym ruchu i zdają się obiecywać pomyślny wypadek, kiedy Deputowani belgiyscy przyrzekli przyłożyć się wszelkimi sposobami do najprędzszego tęg rzeczy ukończenia. Zapewniają, iż jednym z warunków jest ten, żeby strona, pozostająca w posiadaniu Antwerpii, zapłaciła szkodę przez bombardowanie zrzadzoną.“

Zdaie się, iż rząd oczekiwał poruszeń ludu podczas otwarcia Parlamentu, albowiem oddziały gwardyi grenadyerów były we wtorek od godziny 12 wciąż pod bronią w bliskości Parlamentu. Regularne patrole są dzień i noc ieszcze teraz w ruchu, i wszystkie pułki londyńskie mają rozkaz, ażeby w razie potrzeby wspierały niebawnie władzę cywilną.

W ł o c h y.

Król Jmć Neapolitański, misnował swojego młodszego syna, Xięcia Capua, naczelnym wodzem marynarki.

Z Liworna, dnia 27. Października.

Orszak przybyłego tu Deja algierskiego, składa się z 30. mężczyzn i 42. kobiet, rze czy iego z około 150. kufrow; niektóre z nich bardzo ciężkie i sam Dej daie na nie baczenie. Mieszka on tu w domu wiejskim niedaleko miasta. W Neapolu mu się niepodobalo, naywięcący dla tego, iż Neapolitańczycowie niesą przyzwyczajeni do ubioru wschodniego; nieznośnym mu także był dozór policyi, która nad tēm czuwała, żeby od żebractwa i natrętów niebył napastowanym. Jesto pospólity Turek, który znajdując się na okręcie, naywięcący tylko jadł surową cybulę i ser. Pozostał przez obydwie noce podroży na pokładzie, i bawił się naywięcący warcabami. Były iego Minister marynarki i kapelan, są to naczelniejsze osoby iego orszaku. O kobietach mówią, iż żadna

z nich niejest urodną podług wyobrażeń europejskich, wyjąwszy jedną egipcyankę, która jest dosyć ładna. Dej ma kilka córek, z których jedna ma dopiero kilka miesięcy; synów niema.

N i d e r l a n d y.

Z Antwerpii, dnia 5. Listopada.

Wyszło tu następujące „Doniesienie dla mieszkańców Antwerpii“: „Rzeczy mają także nadal jeszcze pozostać in statu quo; wznowienie kroków nieprzyjacielskich zapowiedziane będzie z obu stron trzema dniami wprzode. — (Podp.) Baron Chassé. F. Chazal.“

Wartość spalonych na składzie towarów padają teraz na 8 millionów.

Wciąż się tu ztąd wynoszą mieszkańcy; naywięcej na wieś lub do poblizszych miast; inni zaś zapewne więcej do nas niepowrócą. Jeżeli ten stan rzeczy dłużey potrwa, wkrótce tak niegdys ożywiona i kwitnąca Antwerpia stanie się pustynią.

Z Bruxelli, dnia 8. Listopada.

Wszyscy wojskowi byłey armii belgiickiey odebrali rozkaz, ażeby odstuzyli czas swóy w woysku narodowém, jeżeli niechcą być za ienców woiennych uważanymi.

Belg odpiera pogłoskę, iakoby w dniu otwarcia kongressu narodowego zaburzenia w Bruxelli wybuchnąc miały. Użala się także na leniwe prowadzenie wytoczonéy przeciw Don Juan van Halen indagacyi. Ostatniemu pozwolono teraz przyjmować w więzieniu odwiedziny.

Z Hagi, dnia 8. Listopada.

Dowiadujemy się, że Poseł francuzki wyjechał ztąd przedwczora do Paryża.

W zeszlą środę Poseł angielski przy tuteyszym dworze, w interesie zatargów o granice w Ameryce, Sir Howard Douglas, wsiadł na statek parowy „Xiążę Fryderyk“ do Antwerpii, z ważnem iak mówią, poleceniem. Wielu mniema, że odjazd obudwóch tych Posłów ma związek z naszymi interesami.

Wydziały drugiéy Izby ukończyły narady nad projektem do prawa, podług którego po-

datki utrzymane być mają na téy saméy stopie, na iakiéy były w r. b.; iakoteż nad prawem o podatku gruntowym; oddały one już rządowi uwagi swoje.

General-Porucznik van Geen wydał następujący rozkaz dzienny do swoiégo woyska:

„Żołnierze!

„Od chwili wybuchnienia rozruchów na południu naszéy drogiéy oyczyzny, musieliście walczyć z samemi tylko przeciwnościami, których główną przyczyną była zdrada waszych towarzyszów broni. Teraz szeregi wasze zostały oczyszczone, a zaufanie wróciło wpośród was. — Skrzywdzenia, iakie w Bruxelli, Antwerpii i indziéy ponosić musieliśmy, wściekłość bezecna przeciwko nam, mordowanie waszych towarzyszów i waszych oficerów, nawet wtenczas, gdy się poddali i broń złożyli; niegodziwe obchodzenie się z choremi w lazaretach, pastwienie się nad trupami poległych waszych ziomków — wszystko to woła o pomstę. Woysko odbiera codzień posilki; synowie nayznakomitszych i naybogatszych ziomków waszych wstępują dobrowolnie w wasze szeregi, aby walczyć pod starożytną sławną chorągwią domu Oranii, która na kończynach kuli ziemskiéy powiewa. Woysko niebędzie się długo wahać w wyborze: raczéy umrzeć z sławą, iak żyć w hańbie. — Daléy więc, żołnierze, od nayniższego do naywyższego, daléy, dobrze myślący, łączcie się około mnie, którego N. Pan zaufaniem swoim zaszczycił. Wasz General starać się będzie okazać się godnym tego zaufania. Póydźcie za moim przykładem, żołnierze, i pomniycie na rozkaz dzienny, w którym powiedziano, że zniewieściałość i nieposłuszeństwo naysurowiey karane będą, a odwaga, zimna krew i wierność, odniosą nagrody. Postuchaycie mię raz ieszcze, towarzysze oręża! Bądźcie nieulekniemi i gardźcie niebezpieczeństwem. Walczaycie za naysprawiedliwszą sprawę. Winniście bronić każdéy piędzi waszéy własnéy ziemi; do was należy wszystko, co macie nayswiętszego na ziemi, zastaniać przeciw nieprzyjacielowi. Niech, iak niegdys u oyców naszych, zgoda siły nasze powiększa. Niech nasze ofiary niebędą daremne, niech hasłem całej

go narodu będzie: Niech żyje oycyzna, niech żyje Król!

Dan w główny kwaterze naszej w Breda, d. 5. Listopada 1830. r.

General-Porucznik, naczelny wódz,
van Geen.

Dzienniki hollenderskie robią nad tą odezwą następujące uwagi: „Głos ten dobitny odezwie się zapewne w duszy wszystkich prawdziwych Niderlandczyków. Nie od rzeczy zdaie nam się przytoczyć tu uwagę, że Generała van Geen jako rodem z południowych Niderlandów nie należy liczyć do innych współziomków jego, albowiem służba jego wojskowa nie datuje się dopiero od roku 1815; już dawniej przedtem służył on Hollandyi i był iéy w każdych okolicznościach wiernym. Dał on wierności téy dowody równie w Indyi, iakoteż i w Namur, gdzie przez rostropne kroki utrzymał władzę prawną.“

Podług doniesień z Antwerpii z dnia 5. m. b. układano się ieszcze z cytaclą. Kapitan fregaty, stojący blisko miasta przybył do wałów i zapytał P. Rogier i władzę wojskową: czy prawda, że siłę zbroyną w Antwerpii nowy oddział wojska powiększył. Odebrawszy zaspokajające objaśnienie oświadczył z swojej strony, że i fregaty i cytaclla nie odebrały także świeżego zapasu prochu i żywności. Potém udał się Kapitan z P. Chazal do cytaclli, aby się ułożyć o wolny spław statków kupieckich na Skaldzie. — W mieście panuje wielka posępność i cisza. Dowódcy Bruxelczyków chwycili się ostrych środków w celu utrzymania spokojności. Prawda, że wiele broni z sobą przywiezli, ale mało jest pomiędzy tą zdaniem do użycia; większa część dział musi być przelana.

W niektórych miejscach Belgium obrano sięży katolickich na kongres. Jeden z dzienników Brabanckich powiada: „Zdaie się, iż niebo przedłużyło życie sędziwego Arcy-Biskupa Mechlińskiego, ażeby był naczelnikiem rządu.“

T u r c y a.

Gazeta Powszechna zawiera list z Tryestu dnia 28. Października, w którym wyrażono: „Kapitan okrętowy Sirovich, przybyły z Alexandryi, powiada, iż przeznaczona do Kandyi wyprawa z 10,000 ludzi

wojska lądowego, dnia 18. Września z pomyślnym wiatrem ztamąd wypłynęła. Wkrótce więc będzie się można o téy działaniach dowiedzieć.“ — Przez Malteę odbieramy następujące urzędowe udzielenie z dn. 22. Września: „Maurowie bliskiego wybrzeża Tudalis, jakie 30 mil morskich wschodnio od Algieru, zatrzymali jeden bryg handlowy maltański i jeden sardyński i zrabowali z nich ładunki. Ekwipaż statku maltańskiego znajduje się w ręku rabusiów, którzy go tylko za okupem chcą wydać Konsulowi Angielskiemu. Obawiać się należy, iż jeszcze wiele podobnych łupieztw dopuści się ludność, która od zajęcia Algieru przez Francuzów, zostaje bez porządku i dozoru i całkiem rabusioswu poświęcać się może. Przy swoich szczupłych siłach zbroynych, niemogą Francuzi żadnym sposobem rozciągnąć swojego skutecznego wpływu za obręb stanowisk warownych.“ — Podług listu z Korfu dnia 8go Października, Porta ogłosiła wybrzeże Albanii za będące w stanie blokady, ażeby rozpoczęte przytlumianie powstania tém dzielniej popierać. Tym końcem przeznaczono oddział z 7. okrętów wojennych; dwa z tychże zawinęły już do Prewezy, a bryg dowodzony przez Machmeta Schape, zarzucił kotwicę przed kilku dniami w tymże porcie. — Inny list z Korfu donosi, iż się powiodło okrętom rządu greckiego, zabrać dwóch rozbojników morskich w zatoce Salonickiej i uprowadzić do Nauplia, gdzie mają być sądzeni.

W o ł o s z c z y z n a.

Gazeta Agramska (Zagrebska) z dn. 3. m. b. donosi: „Podług najnowszych wiadomości z Bukarestu, wybuchła w dystrykcie Romuncz, w małej Wołoszczyźnie, w położonej na prawym brzegu rzeki Alt wsi Csorój pomiędzy cyganami nanowo zaraźliwa, o śmierć przyprowadzająca, wszystkie znamiona powietrza morowego mająca choroba, która podług doniesienia Kaimakana Krajowy, ma być istotną zarazą morową, a którą cygani w odkopaney w Slatynie pace z zarażoną odzieżą, do Csorój przenieść mieli. — Na pierwszą o tem wiadomość przerwano związki z innemi miejscami, a wzdłuż rzeki Alt najściślejszą ustanowiono kwarantanaę.

(Dodatek.)

D O D A T E K

do

Gazety Wielkiego Xięstwa Poznańskiego.

Nru 92.

(Z dnia 17. Listopada 1830.)

Rozmaite wiadomości.

Powszechna Gazeta Państwa Pruskiego zawiera w artykule z Bruxelli dn. 4. Listopada, co następuje: „Na wczorajszych zgromadzeniach wyboru Deputowanych na Kongres narodowy, uważano bardzo wielu xięży. Gazeta Prawdziwy Patriota rzuca w tym względzie następujące pytanie: Jeżeli xięża mają prawo, głosować pospółu przy wyborze reprezentantów narodu i urzędników administracyjnych miejskich i wiejskich, nie maż nawzajem lud prawa obierania swoich Papieży, Biskupów i Plebanów?”

Donoszą z Wiednia, iż N. Cesarz Austriacki rozkazał przedsięwziąć najskuteczniejsze środki przeciw cholerze i grożącemu ząd niebezpieczeństwu, tak iż żadnoy w téy mierze obawy mieć nie trzeba.

Fr. Marszałek Marmont spodziewany iest w Wiedniu, gdzie podobno ma mieszkać.

Dnia 3. m. b. iako w wigilią imienin N. Cesarzowéy Austriackiéy udały się Stany Węgierskie w Preszburgu do NN. Cesarstwa dla wynurzenia swoich życzeń. Xiążę Prymas winszował po łacinie, a Cesarzowa odpowiedziała także po łacinie. Dnia 4. odbyło się uroczyste nabożeństwo w kościele katedralnym; wieczorem miasto było oświecone.

Listy z Londynu donoszą, że majątek Karola X. z Francyi wgotowiznie tam przesłany, czynić będzie 2,500,000 procentu.

Względem Portugalii mają połączone mocarstwa europejskie wkrótce stanowcze wydać postanowienie.

Donoszą z Rosyi: „Sławny poeta Puszkyn przełożył na język rossyjski dzieła sławnego poety polskiego Mickiewicza, i zamyśla teraz,

jak słyhać, wydać poema o wojnie turecko-rossyjskiéy“

Jedno z pism niemieckich umieściło następującą wiadomość o ilości pism peryodycznych w prowincjach Polskich: W wolnem mieście Krakowie mającem z obwodem swym 107,934 mieszkańców, wychodzi 5 pism peryodycznych; w Królestwie Polskiem, w Litwie i w Guberniach od Polski do Rosyi przyłączonych, razem mających ludności 15,377,389 wychodzi pism 39; w Xięstwie Poznańskiem na 1,984,124 mieszkańców, jedno; a w Galicyi mającéy 4,226,968, cztery; czyli razem na 21,696,416 ludności wychodzi pism peryodycznych 49, to iest jedno na 442,784 osób.

Zamiłowanie muzyki w Czechach. Młynarz pewien w małym wioseczce Beraun w Czechach, cały prawie swój majątek 68,000 złp. wynoszący, użył na założenie Konserwatorium muzycznego. W dniu instalacyi tegoż, 80 wiejskich muzykantów wykonało Requiem Mozarta i Miserere Palestriny, tak wybornie, iak gdyby wszyscy byli wirtuozami.

Kanton Freyburski w Szwajcaryi zdaie się w ieden wielki klasztor zamieniać; oczekują tam znaczney liczby Zakonnic Świętego serca; Francuzcy Trapiści prąga tam osiąść, Jezuitów już się znayduie wiele i jeszcze znaczna bardzo liczba przybywa.

Sławny tragik niemiecki P. Roth, znaydując się w Lipsku podczas wiadomych rozruchów, i przyłączywszy się do gwardyi obywatelskiéy, raniony został w nogę od strzału karabinowego.

Jedno z pism publicznych Warszawskich umieściło następujący nadesłany artykuł pod napisem: *Przysięga Hipokratesa*. Stare wino i stara prawda, według powszechnego przysłowia, nigdy na szacunku nie tracą; spo-

dziewam się, że i przysięga Hippokratesa, którą tu przetłumaczoną z greckiego przyłączam, może nic niestraci. Jest taka: „Swiadczę się Appolinem lekarzem, Eskulapem, Hygią i Panaceą, Eskulapiego dziećmi, wszystkimi bogami i boginiami, że ile sił moich stanie, ile dowcip mój zdoła, to wszystko święcie, co ta przysięga zawiera, zachowam. Obowiązuję się naprzód, nauczycielowi memu, od którego się sztuki leczenia nauczył, równie jak oycu rodzonemu, wszelkich potrzeb do życia dostarczać, i wszystkimi do wygody rzeczami, w miarę mojej możności, z nim się dzielić, potomstwo jego jako własnych braci uważać, sztuki swęj bez nagrody i bez żadnych umów nauczać przyrzekam. Przepisów wszelkich otwarcie i wiernie udzielać będę moim i nauczyciela mego dzieciom, jakoteż i innym uczniom, którzy się prawami sztuki lekarskiej zobowiązają, i przysięgę na to wykonają; a więcéj nikomu. W leczeniu chorych wedle możności i w miarę rozumu mego środków potrzebnych używać będę; nikomu choroby nieprzedłużę i na złość nieuczynię. Proszonym będę o śmiertelną truciznę, i nikomu niedam, i nikomu tego niedoradzę. Ciężarney niewieście do spędzenia poczętego płodu, żadnego środka niewskażę; życie moje i sztukę czyste i bez skazy zachować ślubuję. Cierpiącym na kamień, wyrzynać go niebędę, ale bieglejszym w téj sztuce i zręczniejszym czynność taką zostawię. Do którego bądź domu wniydę, uleczeniu jedynie chorych pracę moją poświęcać będę. Czyli to niewieście, czyli męskie leczyć będę ciało, czyli dzieci lub służących, wszelkiego rodzaju pokrzywdzenia, wszelkiego przekupstwa, wszelkiéj sromoty z własney unikać będę woli. Co niepodobnym do uleczenia, albo sam widzieć będę, albo od drugich usłyszę; lub też co niewchodzi do sztuki lekarskiej, a w życiu towarzyskiem zamilczenia godnym osądzę, tego nikomu nieobjawię, lecz nienaruszone milczenie zachowam do zgonu. Moźniejszym za sprawiedliwe wynagrodzenie, ubogim darmo rad moich udzielać będę. Nie dla tego pulsu chorego będę macał, żeby mi w łapę co wścibił, ale żebym się o stanie jego zdrowia przekonał. Nigdy

naprzód za odwiedziny nagrody wymagać niebędę, aż na to zasłużę, i chorego do zupełnego, ile to być może, przyprowadzę zdrowia. Nieupowszechnionych leków kosztem chorych, z pogorszeniem ich zdrowia, lub utratą życia doświadczać niebędę, poki się istotnie o ich skuteczności nieprzekonam. Naywiększem usiłowaniem moim będzie, mieć naymniejszy cmentarz, a naywiększą liczbę klientów, wdzięcznych za przywrócone sobie zdrowie, lub odzyskane życie; w przeciwnym razie wolę obuwie u Herostrata łatać, niż niewiadomością moją pomnażać państwo Plutona. Gdybym zaś nieczuł się na siłach własnych uleczenia chorego, bieglejszych w téj sztuce rady, zasięgać bez uprzedzenia i własney miłości, niezaniecham. Broń tego, wielki Apollinie i ty synu jego Eskulapi i wy Hygio z Panaceą, aby kiedy lek mój miał być dla chorego pałką, a nie uleczeniem! Niniejszą przysięgę całkowicie i nieśkazitelnie zachowującemu, niechay się wszystko tak w życiu, jak w sztuce błogo i szczęśliwie wiedzie, i chwala niezgasła za dobre chęci i czyny rośnie; przestępcy zaś tych zasad moralności i krzywoprzysięzcy wszystko niechay opak idzie.“

Święta miłości Chińczyków.

Chińczykowie obchodzą czasami tak nazwane święta miłości, które zawsze dobry uwieńcza skutek, a przy których biesiadowanie jest tylko rzeczą potoczną. Mandaryn wysokiego znaczenia bywa zawsze Prezesem, urządza wszystko i uważa na przynależyte dopełnianie obrzędów. Po krótkim lecz porządnym obiedzie odczytują kilka artykułów prawodawstwa chińskiego, potem Prezes w imieniu i z rozkazu Cesarza dodaje: Zebraliśmy się tu na tę uroczystą ucztę, abyśmy się nawzajem utwierdzali w wierności ku naszemu Monarsze, w potulnocy miłości ku naszym rodzicom, w przywiązaniu ku naszemu rodzeństwu, w szacunku dla wieku i dla naszych krewnych, w przychylności ku naszym przyjaciółom, i w gorliwości utrzymania pokoju i zgody między naszymi społobywatelami i sąsiadami. — Pieśni, które potem bywają śpiewane, melodye odegrywane, wszystko to

ma na celu wzbudzenie i rozszerzenie wszędy jedności i życzliwości.

M U Z Y K A.

Przybyły tu Pan Morando Morandi z Włoch, wirtuoz na skrzypcach, da się wkrótce słyszeć w iednéj z sal tutejszych. Jedna z sąsiedzkich gazet niezmiernie go wychwala i powiada, iż wszędzie talent jego wzbudził podziwienie znawców — i stawia go w rzędzie Paganinich. — W tym szczególniey roku tak często publiczność tutejsza była przez obcych wirtuozów zawiedziona, iżby życzyć należało, żeby się szumne pochwały zagranicznych recenzentów przynajmniej raz do roku sprawdziły. W tymto roku, do téj pory, możemy właściwie tylko z obcych wirtuozek i miejscowych wirtuozów być kontenci.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

Podpisany Sąd Ziemiański zapożywa ninieyżem publicznie z miejsca pobytu swego wiadomych sukcesorów zmarłego Franciszka Twarowskiego byłego Rady Prefektury Bydgoskiej i Szambelana, to jest:

Sukcessorów zmarłego Piotra Twarowskiego brata onegoż; sukcesorów zmarłego Baltazara Twarowskiego, podobnież brata onegoż; również zmarłéy Borowskiej siostry onegoż;

aby w terminie do deklarowania się względem przystąpienia do spadku i do legitymowania się na dzień 22. Kwietnia 1831.

przed Ur. Referendaryuszem Sądu Ziemiańskiego Scholz tu wyznaczonym, osobiście lub przez pełnomocników prawnie ulegitymowanych, na których Jmć Panów Rafalskiego, Schoepke i Szulca Kommissarzy Sprawiedliwości im proponujemy, stawili się, w razie zaś niestawienia się pewnymi byli, że z pretensjami swemi do massy prekludowani zostaną, i ta tym sukcesorom wydana być ma, którzy się zgłosili.

Bydgoszcz d. 24. Maia 1830.

Król. Pruski Sąd Ziemiański.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

Na wniosek iednego z wierzycieli realnych został nad majątnością Hamerską (Hammer

Boruy) w W. Xięstwie Poznańskim powiecie Babimostkim leżącą i nad przyszłą summą kupna za nią, proces likwidacyjny

na dzień 4. Lutego 1831.

zrana o godzinie 9. wyznaczonym, który się tu w miejscu posiedzeń Sądu przez W. Jonas Assessora Sądu Ziemiańskiego odbywać będzie. Wzywają się przeto wszyscy niewiadomi wierzyciele realni, którzyby pretensye rzeczzone do majątności wspomnionéj lub przyszłéj summy kupna za nią mieć sądzili, aby się na terminie tym osobiście lub przez prawnie dozwozonych pełnomocników, na których im na przypadek nieznaomości tutejszych Kommiss. Spraw. UUr. Hünke, Roesta i Mallova przedstawiamy, stawili, pretensye swoje likwidując podali i udowodnili. W razie albowiem przeciwnym zostaną z pretensjami swoimi do majątności wspomnionéy Hammer Boruy i do summy kupna za nią prekludowani i wieczne im w téj mierze milczenie tak przeciwko przyszłemu iéy nabywcy, iakotéż przeciwko wierzycielom, pomiędzy których summa kupna podzieloną zostanie, nakazaném będzie.

Międzyrzecz d. 28. Czerwca 1830.

Król. Pruski Sąd Ziemiański.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

W księdze hipotecznój dóbr szlacheckich Obra w powiecie Babimostkim położonych, Hrabiemu Pinto należących, zahipotekowane protestando na rzecz zmarłego Hrabi Mikolaia Ferdynanda Jozefa Burghaus, 112.000 Tal. resztuiący summy kupna. Dokumenta na summę wymienioną iako to kontrakt kupna pomiędzy Hrabią Henrykiem Pinto i Karolem Edwardem Tempelhoff pod dniem 6. Lutego 1809. zawarty, a pod dniem 8. Lutego tegoż roku przed Notaryuszem Kojen ogłoszony, podanie Hrabi Pinto o zahipotekowanie z dnia 16. Stycznia 1810, attest Łaskowskiego Ingrossatora hipotek z dnia 18. Stycznia 1810., cessye przez Tempelhoffa pod dn. 23. Lutego 1810. na 3300 Tal. a pod dniem 7. Czerwca 1810. r. na 112.000 Tal. zeznane, i nakoniec deklaracya akceptacyina Hrabi Burghaus z dnia 7. Czerwca 1810. r. zaginęły i maia być umorzone. Zapożywiają się przeto wszyscy, którzyby iako właściciele, cessyonaryusze, zastawnicy lub inni posiadacze listowni do dokumentów zagu-

bionych i wyżéy wymienionych pretensye mieć mogli, aby w terminie na

dzień 17. Grudnia r. b.

wyznaczonym o godzinie totéy zrana w Izbie naszéy strón osóbście lub przez prawnie dozwolonych pełnomocników, na których im tu teyszych Kommissarzy sprawiedliwości Roesta i Wolnego przedstawia się, przed Delegowanym Sędzią v. d. Goltz stanęli i pretensye swoje do dokumentów zagubionych podali i wykazali. W razie albowiem przeciwnym zostaną z nimi prekludowani i wieczne im w téy mierze milczenie nakazanem będzie, poczem amortyzacya dokumentów wymienionych nastąpi.

Międzyrzecz, dnia 2. Sierpnia 1830.

Królewsko-Pruski Sąd Ziemiański.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

Na wsi Łubowie w Powiecie Gnieźnieńskim jest w Rubr. III. Nr. 3. na rzecz rodzeństwa byłego właściciela Wojciecha Lutomskiego, mianowicie:

- 1) Honoraty z Lutomskich pierwszego ślubu Miłaczewskiéy, powtórnego Głębockiéy,
- 2) Wiktoryi z Lutomskich owdowiałéy Guttrowéy,
- 3) Joanny z Lutomskich Pałędziéy i
- 4) Teodory Lutomskiéy,

na wniosek wyżéy wspomnionego właściciela Ur. Lutomskiego pod dniem 22. Kwietnia 1797. uczyniony, na dniu 3. Marca 1800. summa 985 Tal. z prowizyami po 5 od sta zaintabulowana. Lecz gdy attest hypoteczny pod datą 8. Kwietnia 1805. r. na takową sporządzony, Ur. Wiktoryi Guttrowéy pocztą do Suchoręcza odesłany zaginął, przeto wzywa się na wniosek wyżéy wspomnionego rodzeństwa Lutomskich wszystkich tych, którzyby do wspomnionego długu tudzież instrumentu hypotecznego, jako właściciele, cessionaryusze, zastawnicy lub posiadający iakowe papiery, mają pretensye, aby takowe w przeciągu 3 miesięcy a naydaley w terminie na

dzień 18. Grudnia r. b.

zrana na godz. 9. przed W. Kurnatowskim Sędzią naszym Ziemiańskim tu w mieyscu wy-

znaczonym zameldowali, w przeciwnym razie z pretensyami mieć mogącemi, prekludowani, instrument zagubiony umorzonym, a wspomnionemu rodzeństwu Lutomskim w razie potrzeby o udzielenie innego dokumentu hypotecznego na summę oryginalną, rozrządzone zostanie.

Gniezno, dnia 23. Sierpnia 1830.

Król. Pruski Sąd Ziemiański.

Podpisana Kommissya może, celem robienia mundurów, ieszcze znaczną liczbę wyterminowanych krawczyków przyjąć, wzywa przeto takowych, aby się względem bliższych warunków, pod któremi przyjmowanie nastąpi, zgłosili w każdym czasie w domu W. Brücknera Sędziego Ziemiańskiego, przy bramie Wrocławskiéy.

Poznań, dnia 8. Listopada 1830.

Główna Kommissya ekonomiczna
5téy brygady artyllervi.

Thé dansant niebędzie w dn. 21. b. m. dane, z powodu święta uroczystego, w dniu tym przypadającego.

Poznań dnia 16. Listopada 1830.

Dyrekcya Kasyna.

Skład fortepianów.

Prześwietnéy Publiczności mam honor nayuniżeniéy donieść, iż posiadam skład wybornych instrumentów w kształcie skrzydła i stolów (ostatnie po Tal. 80.), zalecające się gustowną robotą, wybórnym tonem i trwałością, odpowiadające także w każdym względzie wszelkim oczekiwaniom, iakie tylko o dobrych instrumentach mieć można, i za które ręczyć iestem gotów.

Zarazem ośmielam się nadmienić, iż między temi instrumentami znajduje się kilka angielskiego kształtu i miary.

M. Fuhrmann, fortepianista, przy ulicy S. Marcińskiéy Nr. 3.

Duże, świeże holsztyńskie ostrzygi, otrzymali ostatnią pocztą

Bracia Vassalli,
przy Wrocławskiéy ulicy.